

Apžvalga

Nr. 49

1946. IX. 19

II metai

JAV UŽSIENIO POLITIKA

J. Byrnes kalba Vokietijos klausimu, H. Trumano pasitarimai su Montgomery dėl anglosaksų kariuomenių sutapdinimo ir prekybos ministro Henry Wallace kalba užsienio politikos klausimais sukėlė naują sujudimą pasaulyje.

H. Wallace kalba pasižymi prieštarybėmis: „britai ir sovietai karo nenori“, vėl „britai kursto karą“. „Ištikinti rusus, kad kariauti nenorime“, bet „mes negalime pakęsti, kad Rytų Europos durys uždarytos mūsų prekybai“.

Užsienio politikoje taip pat matyti dvilypumas: JAV aršiai kovoja prieš Sovietų imperializmą, spauda gyvena karo psichozu, su britais vedamos svarbios karinės derybos. Kita vertus, pokarinį laurų vainiką nori vieni užsidėti, britus nustumti nuo ūkiško pirmavimo piedestalo.

Wallace priešrinkinimė kalba tarptautinės politikos dabartinėje įtemptyje rodo kai kurį nedarnumą, esantį amerikiečių vadovybėje. Apie tai skardus balsas nuaidėjo pasaulinėje spaudoje, o pareiškimai dar labiau sudrumstė nuotakas.

Užsieninių reikalų viceministeris Clayton netrukus pareiškė: „JAV užsienio politikos apybrėžas davė J. Byrnes ir jos nėra pakitusios. Aš gerai nenuvokiū, ko siekė H. Trumanas, tai kalbai pritardamas“. Jis nurodo, kad JAV negalinčios įtakos sritimis pasidalinti, o Wallace savo kalbos jam nepatėikė ir net nesitarė dėl jos. Kairieji demonstratai mano, kad Wallace savo

kalba norėjo suduoti smūgį respublikonams. Pastarieji sujudė. Sen. Brewster tuoj pakaltino Wallace Maskvos bendradarbių agentu, o parlamento atstovas Clarence sako: Wallace ieško būdų išsprogdinti Atlanto nuostatus ir leisti Sovietams vyrauti trečdalyje pasaulio, nereikalaujant darbo atskaitos ir jiems nesiškaičiant su tenykštėmis tautomis“.

„New York Tribune“ su pašaipa rašo: „Respublikonai gali kalbėti apie nepataisomą skriaudą JAV reikalams. Žodžiai „nepataisoma skriauda“ yra neužtektinai svarūs nusakyti padarytai žalai“.

„New York Times“ dėsto: „Wallace pareiškimas prieštarauja ne vien J. Byrnes vedamai politikai, bet ir Roosevelt palikimui, nors anas dedasi pastarojo minčių reikėju“.

Dienraštis šaukia: „JAV nepastebėjo, kai Hitleris įsibrovė į Lenkiją. Ką mes veikėm, kai vokiečiai užpuolė lenkus, kai įsiveržė į Jugoslaviją ar Graikiją?“

Dienraštis Wallace vadina izoliacionistu, kuris skaldo pasaulį į du susitarti negalinius blokus.

„Le Monde“: „Silpniausia Wallace kalbos dalis jo siūlymuose. Jis siūlo pasaulį padalinti tarp amerikiečių ir Sovietų. Jie turi sutarti. Bet tas sutarimas pareis ne vien minėtų galybių, bet visų pasaulio tautų...“

Šiandieną tos galybės nesutaria ir atsistoja prieš alternatyvą. Vienam ištiesus ranką, o antram jos nepriėmus,

ištiesta ranka gretai gali sugniaužti kumštį“.

„Daily Mail“ Wallace kalbą vadina didžiausia klaida. Tokia klaida Wallace kalbą laikoma dauguma amerikiečių. J. Byrnes skubiai bandė šį klausimą išsiaiškinti su Baltaisiais Rūmais. Vašingtonas nesiekia pasaulį padalinti į „įtakos sritis“. Valstybės departamentas Wallace oficialiai pakaltino. Demokratų partija nuogastauja, kad JAV neiškeistų D. Britaniją į STRS. Visa amerikiečių spauda pasmerkia tą žygį, išskyrus pačius kairiausius laikraščius.

Byrnes tiki, kad tvirta politika, nukreipta prieš Maskvą ir užkirtimas kelio Sovietams vis labiau išplėsti savo įtakos sritį, gali sukurti tvirtą taiką Europoje. Wallace savo pareiškimais palaidoja Byrnes politiką.

Vašingtone vis tvirčiau įsitikinama, kad Wallace simpatijų reiškimas Sovietams ruošia kelią prez. Trumanui susitikti su Stalinu ir Attle“.

Wallace pareiškimas greičiausia išplaukia iš vidaus politikos laiviravimo ir yra rinkiminės kampanijos išdava. „L'Humanite“: „Pasaulį padalinti į blokus — tai reiškia sudaryti naują pavojų. Tas pavojus ypač ryškus, kai atsiranda „ideologinės zonos“.

Wallace klysta, jei „komunistinei ideologijai“ mano sudaryti „rezervatus“, kaip kad amerikiečiai yra padarę bizo-nams ar indėnams. Paminėdamas, kad rytinė Europa amerikiečių prekybai yra uždaryta, jis tuo pat pasako, kad ten yra įvykę kažkas naujo“.

Pabaltijis nebuvo uzmirstas Paryžiuje

Zinomasis radijo komentatorius ir laikraštininkas Drew Pearson, kaip praneša „Naujienos“, laikraštyje „The Philadelphia Record“ rugpjūčio 6 d. padavė sauja žinių apie slaptuosius pasitarimus tautos konferencijos Paryžiuje užkulisuose. Apie vieną tokių pasitarimų, lietusį Pabaltijo valstybes, Drew Pearson rašo: „Molotovas stengėsi prikaltinti Byrnes, kad jis užtikrintų pastovų ir oficialų Latvijos, Lietuvos ir Estijos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą pripažinimą. Viename pasikalbėjime Molotovas pasakė Byrnes, kad Churchillis ir Rooseveltas yra pritare, jog šios trys Pabaltijo valstybės būtų skaitomos Rusijos dalimis. Rooseveltas ir Churchillio sutikimas, sakė Molotovas, yra gautas Teherane ir Jaltoje. Tačiau Byrnes tokio sutikimo nedavė“.

Mes neturime nusiginkluoti

JAV karo viceministeris Kennet C. Royal P.F.A. žiniomis šiaurės Karolinoje pasakytoje kalboje pareiškė: „Realistas, stebintis dabartinę įvykių raidą pasaulyje, padarys išvadą, kad geriausias būdas taikai išsaugoti yra garbingai, atvirai, nuoširdžiai ir nesuinteresuotai ginti kitų tautų reikalus. Tuo būdu visuomet bus galima apginti savo kraštą ir tesėti tarptautinius pažadus. Tai privalu visoms tautoms.“

Mes privalome nenusiginkluoti mažindami savo kariuomenę ar mažindami medžiaginį apsiginklavimą. Mes neturime dalinai ar visai nusiginkluoti, kol nebūsime įsitikinę, kad kitos tautos taip pat nusiginkluoja“.

SAVIVALDIBIŲ RINKIMAI VOKIETIJOJ

Londonas, IX. 17. Sekmadienį įvyko britų, prancūzų ir sovietų zonos Vokietijoje Mecklenburgo provincijoje savivaldybių rinkimai. Galutinų davinį dar nėra, tačiau britų zonoje vadovauja nepriklausomųjų partija, prancūzų — krikšč. demokratai, sovietų — SEP.

Pirmosios Dainų šventės Wuerzburgėje vaizdai: 120 tautinių šokių šokėjų „suka“ „Kubilą“ ir demonstruoja kitus šokius.

Nuotraukos V. Vasario.

TREČIOJI POPIEZIAUS MISIJA

MISIJOS ĮKŪRIMO KELIAI

Karui einant į galą Vatikanas susirūpinęs kaip sutvarkyti teisinę padėtį daugelio katalikų, kurie arba vokiečių buvo išvežti, arba bėgdami nuo kitų gyvybei ir laisvei gresiančių veiksnių, patys pasitraukė į Vakarų kraštus. Šis Vatikano rūpestis pasiaukė į gyvenimą III Popiežiaus Misią. Jos statusas buvo galutinai paruoštas ir pasirašytas 1945 m. spalio m. Šis statusas nustato tokį III Misiijos sąstatą: Vokietijos ir Austrijos teritorijoj visiems išblaškytiems asmenims, pagal tautybes, skiriami Tautiniai Delegatai ir jų Šefu Kronberg a. M.

Laikinieji Misiijos atstovai atskirų tautybių reikalams (lietuvių — kun. dr. V. Pavalkis ir St. Lozoraitis, jn.) ir šefas arkivysk. C. Chiarlo, išvykę iš Romos 1945 m. lapkr. m. Kai kurie jų prabuvę Vokietijoj ir Austrijoj iki kovo m. 8 m.; baigę savo darbą, parinko nuolatinius Taut. Delegatus, o Misiijos centre paliko reikalų vedėją kancelerį prof. Ivo Zeiger. Praėjusį mėn. atvyko iš Amerikos nuolatinis III Misiijos šefas arkivysk. Muench, kuris kartu yra paskirtas ir Apaštališkuoju Vizitatorium Vokietijai.

Misią yra akredituota prie vyr. amerikiečių kariuom. štabo Frankfurte a. M.

Misiijos, o tuo pačiu ir tautinių delegatų teisės — autonomiškas religinių-moralinių reikalų tvarkymas atskirų tautybių ribose, palaikant tiesioginius ryšius su Sv. Tėvu. Pagal duotus įgaliojimus, Tautiniai Delegatai tvarko visus religinius ir moralinius visų savo tautybės dvasininkų ir tikinčiųjų reikalus. Kai kurios delegatų teisės prašoksta net eilinių vyskupų — ordinarų teisės ir tam tikrų požūrių prilygsta vokiečių kardinolų teisėms. Pav. Tautinis Delegatas gali klausyti išpažinčių visų tikinčiųjų be išimties visoje Vokietijos ir Austrijos teritorijoje.

Statutas numato ir įsako Tautiniams Delegatams referuoti Sv. Tėvui apie visas dvasiniam gyvenimui kylančias kliūtis, kad būtų galima jas kuogreičiausiai pašalinti.

TAUTINĖ LIETUVIŲ DELEGATŪRA

Lietuviams T. Delegatų paskirtas Kan. Feliksas Kapočius, Kauno Dekanas ir Prisikėlimo parapiljos klebonas. Jis vienintelis iš Taut. Delegatų yra sudaręs savo didesnį štabą ir įstaigą — Delegatūrą, nes jo žinioj yra daugiausia tikinčiųjų. Iš viso yra sukurti 105 pastoracijos punktai, kurie aprūpinti kunigais, su savarankiškais teisėmis. Per 30 gimnazijų ir vidurinių mokyklų, o taip pat keleta universitetų, kur studijuoja mūsų studentai, yra aprūpinami kapelionais. Taip pat ir skautų

organizacija, kuri daugiau kaip 10 metų neturėjo savo kapelionų, šandien yra jais aprūpinta.

Delegato Kapočiaus šviesus asmuo, kiek jo uždaviniai leidžia, išveda jį net iš grynai katalikiškųjų reikalų. Jis aplankė Lietuvių Evangelikų suvažiavimą ir su jais užmezgė bičiuliškus ryšius. Širdingas bendradarbiavimas yra užsimezgęs ir su latvių Taut. Delegatu Dr. Laurinavičium. Iš kitų reikšmingų darbų primintina turingai paruošti ir gerai praveisti visų kunigų ir atskirai visų kapelionų suvažiavimai.

SUSIPAŽINIMO VALANDĖLĖ SU KIRCHHEIMO VISUOMENE

Sv. Sosto Delegatūra, siekdama palaikyti glaudesnius ryšius ir su pasaulietiškaja lietuvių visuomene, š. m. rugsėjo mėn. 16 d. pas save buvo sukvietusi Kirchheimo lietuvių būrelį. Puikiose Delegatūros patalpose šeimininkai sugėbėjo sukurti ne tikrai išvirsinį, pasigėrėjimo vertą svečių priėmimą, tačiau itin buvo jaučiamas jaukumas ir lietuviškos šeimos šilima tolimame nuo tėvynės svetimame krašte, kur taip dažnai pasigendame to tradicinio lietuviško širdingumo.

Trumpoj, bet širdingoj pasveikinimo kalboj Sv. Tėvo Delegatas Monsignoras F. Kapočius nušvietė tuos sunkius kelius, kurios Delegatūrai teko nueiti iki ji buvo atitinkamų įstaigų legalizuota, iki ji, pagaliau, įsikūrė čia, kur yra visai geros darbo sąlygos. Delegatas trumpai apibūdino Misiijos uždavinius, kuriuos Sv. Sostas jai pavadė sielodamasis nelaimėn patekusios lietuvių tautos reikais. Delegatas džiaugėsi ta lietuvių

visur ir visada Delegatūrai teikiama su lietuvišku širdingumu pagalba. Baigdamas pareiškė viltį, kad tie bičiuliški šaitai niekada nenutrūks.

Kirchheimo lietuvių bendruomenės vardu kalbėjęs dr. Mačiulis metė žvilgsnį į netolimą praeitį, išryškindamas Mons. Pacelli, dabartinio popiežiaus Pijaus XII, nuolatinį susidomėjimą lietuvių tautos vargais ir kančiomis. Popiežiui yra artima lietuvių tauta, tat yra paaiškinamas jo ypatingas dėmesys lietuviams tremtiniais. Kalbėtojas išryškino Sv. Sosto įtaką tautų tarpusavyje santykiuose, tuo pabrėždamas III Misiijos įkūrimo fakto svarbą. Lietuvių Delegatūra, kuri yra vienintelė lietuvių tremtyje diplomatinė legalizuota įstaiga, yra didelis mūsų, tremtinių, laimėjimas. Savo kalbos pabaigoj kalbėtojo pakviesti visi pakėlė tostą už jo šventenybę Pijų XII.

Kirchheimo L.T.B. pirm. ir stovyklos komendantas J. Žemaitis išreiškė džiaugsmą, kad Kirchheimui buvo suteikta ta garbė pasirenkant kaip tik čia Delegatūrai savo būstinę. Jis palinkėjo Delegatui sėkmės jo svarbioj misioj iš savo pusės pažadėdamas visokeriopą lietuvių kirchheimiečių pagalbą.

Nejučiomis prabėgo kelios valandos širdinguose pokalbiuose, kuriuos art. Skėma pajavirino improvizuota deklamacija, o kai kas iš šeimininkų ir svečių pianinu pasikambino lietuviškų melodijų. O tos melodijos tokioj šventinėj nuotaikoj pažadino tremty prislėgtus tėviškes ilgesio jausmus ir jie nesulaikomai prasiverždavo tylia liūdna daina apie tolimą tolimą, bet visų širdyse tokią artimą tėviškę.

LIETUVAI SVETUR

RAUD. KRYŽIUS TEBEPRIPAŽISTA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ

„Naujienos“ rugpjūčio 9 d. numery praneša: „J. Daudžvardienė, Amerikos Raudonojo Kryžiaus kalbėtojų sekcijos pirmininkė, praneša, kad Amerikos Raudonojo Kryžiaus Chicago Chapter patikrino (per centrą Vašingtone, D.C.) ir pranešė, kad Chicago Tribune paskelbta žinia, jog Pabaltijo valstybės išbrauktos iš Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus narių sąrašo neatitinka tiesos. Gauta iš Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus, Ženevoje, Šveic., kablegrama, datuota rugpjūčio 2 d., kurioje pranešama, jog žinia yra netikra.“ Toliau „Naujienos“ priduria, jog šis faktas dar kartą pabrėžia, kad ir Tarptautinis Raudonasis kryžius į Pabaltijo valstybes Lietuvą, Latviją ir Estiją žiūri, kaip į

nepriklausomas valstybes, kadangi jo nariais tegali būti tik suvereniniai kraštai. Kadangi Pabaltijo valstybės neturi savo teisėtų vyriausybų, tai ir jų atstovybė Tarptautiniame Raudonajame Kryžiuje kol kas negali būti sutvarkyta.

LIETUVIŲ TREMTINIŲ GELBĖJIMO KOMITETAS PITSBURGE

Pitsburge, JAV, aktingai veikia lietuvių tremtinių gelbėjimo komitetas, kurio uždavinys patarimais ir pagalba patarnauti žmonėms, norintiems iš tremties pakliūti į JAV arba amerikiečiams, norintiems iš tremties pakliūti į JAV arba amerikiečiams, norintiems parsitraukti į JAV savo artimuosius. Vienu iš pagrindinių komiteto tikslų yra pastangos parsitraukti į Pitsburgą iš Vokietijos ir kitų kraštų patriotų lietuvių, kurie

TOLKO STOVYKLA PASTATĖ LIETUVIŠKĄ KRYŽIŲ

Tolkas. Švenčiant Tautos šventę — rugsėjo 8 d. Tolkos (Slezvigo aps.) lietuvių stovykla savo aikštėje pastatė ir kun. L. Dieninis pašventino lietuvišką ažuolinį kryžių su lietuviška tvorele. Tai pirmas toks kryžius Slezvigo-Holšteino krašte. Iškilmingas pašventinimas įvyko po pamaldų, dalyvaujant Tolkos lietuvių, estų ir latvių skautams, Tolkos, Slezvigo miesto ir apskrities ir nemaža iš kitų gretimų apskričių gyventojų. Šventės progą stovykloje buvo suruošta ir rankdarbių bei mūsų spaudos išveivijoje parodėlė.

Sujungus Tolkos ir Slezvigo stovyklų jėgas, Tautos šventė Tolkos praėjo labai iškilmingai. Be kitos panašiais atvejais tradicinės programos, dar buvo suruoštas skautų lauzas, jį pajavirinant Slezvigiečių chorui; vakare Slezvigiečių vaidybos būrelis suvaidino K. Inčiūros 4 veiksmų dramą „Vincas Kudirka“.

— Prieš pat Tautos šventę Tolkos stovyklos salėje buvo įrengta nuolatinė salė vaidinimams. Tiesa, ir iki šiol turėjome sceną, kur jau visus metus buvo vaidinama, bet toji scena buvo tik laikino pobūdžio.

St. Butkus.

OPEROS SOLISTĖS A. DAMBRAUSKAITĖS KONCERTAS

Nuertingenas. Rugsėjo 20 d. stovyklos salėje įvyks Kauno operos solistės Antaninos Dambrauskaitės dainų ir arių koncertas. Programoje bus atliekami K.V. Banaičio, St. Gailevičiaus, Aleks. Kačanausko, Ant. Račiūno, J. Tallat-Kelpšos, W.A. Mozarto, J. Massenat, P. Čaikovskio, A. Dvožako ir G. Puccini kūriniai. Bilietus galima įsigyti koncerto dieną 10—12 ir 14—16 val. Nuertingeno stovyklos raštinėj ir 18 val. prie įėjimo į salę. Koncerto pradžia — 19 val.

PRANEŠIMAS

Nuertingeno Raud. Kryžiaus raštinėje yra gautas laiškas, rašytas M. Januškos, 137 Longside Winnipeg Man. iš Kanados. Laiško gavėjo pavardė neišskaitoma. Kas yra rašęs minėtam Januškaitė, prašomas laišką atsiimti.

L.R.K. Nuertingeno skyrius.

lietuvių šviežio kraujo į vietos lietuvių koloniją. Kandidatų sąrašą pirmuoju eina Dr. Dommas Jasaitis su šeima. Kandidatais pitsburgiškiai renkasi žmones, kurie, žiūrint iš jų profesijos, nebūtų vietos visuomenei našta, ir iš anksto stengiasi užtikrinti kviečiamiesiems darbą. Šiam tikslui reikalingas garantijas (Affidavit of Support) ir reikalingus kelionės išlaidoms padengti pinigų pitsburgiškiai lietuviai nusistatę sudaryti bendromis pajėgomis.

TREMTINIŲ SOSTINĖJE

Vokiečiams Tuebingenas — universiteto miestas, o mums — lietuvių tremtinių sostinė. Žinau, kad po šito pareiškimo šoks gincytis, protestuoti kiekvienos stovyklos DP, bet aš čia, juodu ant balto, tiems parapijiniams patrijotams irodysiu, kad čia, o ne kur kitur yra mūsų sostinė. Prašau.

Kur, jei ne Tuebingene, yra įsikūrusios tremtinių šalpos centras — L. R. K. Vyr. Valdyba? Ir manot, kad mes tik vieną vyriausiąją valdybą turime? Oho! Vyr. Moterų Komitetas, Centrinė Studentų Atstovybė, Lietuvių Raštojų Draugijos Valdyba, Žurnalistų Sąjungos Valdyba. Štai mūsų vyriausieji. Ir prie kurios valdybos per skubotumą ir neįprastai vyriausioji, tai dar nereikia, kad ji tokia nėra. Jei kur nors dar randasi koks Vyriausias Komitetas, tai jam nepapūsti prieš mūsų koaliciją.

Tai tik vyriausieji, o kiek mes dar turime apygardinių komitetų. LTB Wuerttembergo apyg. Valdyba, Prancūzų Zonos Studentų Atstovybė, BALFO įgaliotinis prancūzų zonal, Lietuvos Konsulas Wuerttembergui — štai tie apygardiniai arba zoniniai, jei norit.

Turime dar ir vietinius komitetus — jų devynios galybės: Katalikų Moterų Draugija, L. R. K. Tuebingeno skyrius, Teisininkų Draugija, Inžinierių Draugija, Studentų Visuomenininkų Klubas „Atletis“, Akademinių Jaunimo Sambūris „Sviesa“, sporto klubas „Vytis“, na, ir LTB vietos komitetas. Pastarasis čia toks nežymus, pats nežymus, pats nežymiausias. Mes

kiekvienas priklausome bent septyniems žymesniems komitetams ir pastarąjį mažiausiai gerbiame. Pagaliau, nėra už ką ir gerbti: drabužių nedalina, cigarečių taip pat neduoda, o mokesčius renka, drausmės reikalauja. Tiesa, turime ir chorą. Kol kas be dirigento — bet turime. Tik dirigentas ir yra mūsų silpnioji vieta. Gal todėl ir jungtinis komitetų ansamblis retkarčiais melodiją pameta. Šiaip gi darniai susigieda. Teatvažiuoja tik dirigentas, ir jūs išgirsit!

Gal kam atrodo, kad mūsų komitetai — šiaip sau komitetai: posėdžiauja ir dvigubą maisto davinį gauna. Pas mus, tačiau, ne stovykla: nei dvigubo davinio, nei cigarečių, o dirbama išsijuosus, kad aidas net per visas tris zonas sklinda.

Ir mielieji mūsų sostinės tautiečiai ne stovykliniai. Kaip ir pridera sostinei — tituluoti. Tik pasiklausykite komitetų priekambariuose: pone ministeri, pone direktoriau, pone „profesoriau, kolega, pone... Pasiklausai, ir net krūtinė sąja. Taip kaip andai, ministerijoje... Išėini į gatvę prisiminimų užliūliuotas, ir kas žingsnis tau lenkiasi daktaras, inžinierius, pro šalį praeičia automobilis, iš jo šypsosi būsimasis prekybos departamento direktorius. Priėini LRK Vyr. Valdybą — net eilutėje automobiliai sustoja. Visai kaip andai laik. Sostinėje prie prezidentūros per diplomatinio korpuso priėmimą.

Ir ponios mūsų taip pat nestovyklinės. Ir organizuojasi, ir prie kavutės, kaip andai seklyčioje, paposėdžiauja, visuo-

menės labai tarnauja. Nesutiksi čia pas mus prasčiokų: jei anksčiau tokių ir buvo, tai jau seniai išnyko, po titulu pasislėpė. Net miela apsidairyti — jei nežinotum, kad tremtinių sostinėje gyvenit, tai manytum per Vašingtoną ar Čikagą einąs: siauros kelnės, trumpom rankovėm ir įkirptomis nugaromis švarkečiai, amerikoniškas šilkas... Visi elegantiškai, kaip ir dera sostinėje, apsiėmę, nerūpestinga eisena skuba iš komiteto į komitetą, iš posėdžio į posėdį.

Argi tai ne sostinės įstaigų tinklas? Argi tai ne sostinės vaizdai? Ar ne sostinės figūros? Jei jūs ir dabar su tuo nesutinkate, tai prašome į svečius, neabejoju, kad įsitikinsit, jog mes gyvename tremtinių sostinėje.

Antanas Čiočys.

OLDENBURGO LRK SKYRIAUS METINĖS

Oldenburgas. Liet. Raud. Kryžiaus skyriui neseniai sukako vieneri metai. Per tą laikotarpį skyrius sušėpė per 200 į skurdą patekusių tautiečių, daugiausia lietuvių karių, buvusių belaisvių stovyklose. Pajamų skyrius turėjo virš RM 18.000,—, išlaidų — apie RM 13.000,—. Skyriaus valdybą sudaro pirm. adv. A. Mačelis, vicepirm. kun. L. Kemešis, sekr. Kl. Jūra, išdin. B. Gražulis ir turto globėjas J. Malinauskas.

BAIGĖSI JAV JŪREIVIŲ STREIKAS

New Yorkas, IX. 16. Jau pasibaigė JAV jūreivių streikas, prezidentui Trumanui tarpininkaujant, vyriausybės įstaigoms sutikus pakelti jūreivių atlyginimą iki jų reikalaujamo lygio.

Ivairios žinios

JAV KARO IŠLAIDOS

William J. Humphreys „New York Herald Tribune“ rugsėjo 12d, numeryje rašo, kad JAV karas su ašies valstybėmis atsiėjo 235 milijonus dolerių. Taigi, jos iš Italijos turėtų teisę reikalauti 20 milijonų dolerių reparacijų. William L. Tharp ūkiškoje komisijoje nurodė, kad JAV tik nurodo šiuos nuostolius, kad būtų aišku, ko verti kitų valstybių reikavimai. JAV Italijos nenori nuskriausti, bet nori jai padėti. Kalbėdamas apie kitas valstybes Tharp jų vardo nepaminėjo, bet aišku, kad turėta galvoje Sovietai, kurie reikalauja iš Italijos 100.000.000 dolerių reparacijų. Toji suma vėl sukelia naujų diskusijų, nors tuo reikalu jau lyg ir buvo susitarta. ga.

DIDELIS GROBIS

Londonas, IX. 16. Prieš kėletą dienų amerikiečių ir britų zonose Vokietijoje ir atitinkamuose Berlyno sektoriuose bendra akcija buvo įvykdyta racija nacionalsocialistų prieš karo pabaigą paslėptą aukšą ir brangakmenius surasti.

Dabar jau paaiškėjo tos akcijos rezultatai. Amerikiečiai rado brangakmenius ir tauriųjų metalų bendros 35 milijonų dolerių vertės, o britai — 68 milijonų dolerių vertės. Per šią akciją, kuri dar nėra baigta, rasta apie pusę paslėptų lobiių.

ATVYKSTA VIS NAUJI DP

Frankfurtas/M., IX. 16. Vyr. amerikiečių kariuom. pranešimu per savaitę nuo rugpjūčio 31 d. iki rugsėjo m. 7 d. į Bavariją (amerikiečių zoną) atvyko 18.500 naujų be tėvynės asmenų.

Pranys Alšėnas

GIMTOSIOS ŽEMĖS SAUJA

Buvo pats vidurvasaris, pati ruigapiūtė. Saulė negailestingai kepino ir dangus buvo toks giedras, kad nė joks debesėlis nedrumstė dienos skaidrumo...

Žmonės plūso lauke ir savo prakaitu laistė lietuviškąją žemę, o dirvos žerėjo saulėje, tartum pasakiškai gražūs kilimai...

O vis dėlto, nežiūrint ramybės gamtoje, iš tolimos rytų krypties atklysdavo nedžiuginą garsai. Toje pusėje nebuvo taip tylu, kaip čia Aukštaitijoje. Ten padangė niau-kėsi, o juodi debesys tirštėjo. Karo veiksmai artėjo prie Lietuvos.

Dažni patrankų garsai sudrebindavo namų sienas, o virpėdami langu stiklai kėlė nerimą žmonių širdyse.

Pavalgęs pietus, senis Arūnas plakė dalgį ir neramiai žvilgčiojo rytų pusėn. Jo širdis jautė kažką negero, o tas nujautimas kūrė šurpulingus vaizdus.

— Viešpatie, argi vėl karas pasieks mūsų žemę, argi jis vėl sugriaus viską ir paliks pliką lauką, — dūšaudamas galvojo senis.

Arūno trobos buvo sudegusios ir Didžiojo Karo metu. Per didelį vargą jis trobas vėl atsistatė. Siuo metu jis gyveno lyg pamiręs sunkią praeitį.

Tą dieną Arūnas baigė rugius kirsti. Pabaigtuvės buvo apvainikuotos Surpelio lauke, pačiu geriausiuoju žemės varna. Čia rugiai buvo kaip mūras ir po piovejų dalgiais virto pėdas prie pėdo.

— Moč, matai ką duoda mūsų Surpelio varna? — su šypsena prakalbo senis į šeimninę.

Kitame dirvos gale, antruoju dalgiu rugius kirtė vyresnysis Arūnų sūnus, trečio kurso studentas Vytautas ir duktė — mokytoja Eugenija.

Abu jaunikiškai tėviškėje atostogavo. Jie prie darbo bu-

vo išraudę, išprakaitavę, bet nenorėjo nuo tėvų pasilikti.

— Ir mūsų „itiligentai“ nepasiduoda, — dar mėgino juokauti senis. Tačiau jo širdies gludumoj nerimas vis augo ir augo. Patrankų kanonada rytuose vis labiau girdėjosi, o jos garsas tolydžio artėjo.

Valgant vakarienę, Vytautas prašneko į tėvą:

— Kas bus, tėte? Jeigu frontas artės, juk neliksime vietoj, turėsime trauktis tolyn.

— A, kur gi trauksies iš savo žemės? — pro ūsus bumbterėjo senis. Kiek palaukęs dar pridūrė:

— Kad jie nesulauktų, kad tiek „procės“ įdėjęs viską palikčiau. Viena Surpelio varna — ko verta? Taip idirbau, taip įtrešiau. Juk matei kas dedasi. Rugiai kaip miškas, let dalgiai linguoja...

— Ką padarysi, tėte! Gyvybė už viską brangesnė — pusbalsiai atsakė Vytautas.

Išgirdęs Vytauto atsakymą, tėvas tik galya palingavo ir nieko neatsakė. Iš jo laikysenos matėsi, kad Vytauto mintims pritaria. Jis sūnaus

sveiką galvojimą visuomet gerbė.

Senis nors matė padėties kritiškumą, bet jo galvoje vis dar gludėjo ir skaidresni minčių pluoštėlis. Jis ramėnosi, kad frontas ligi Lietuvos gal nepriartės.

Taip slinko dienos pirmyn, o pavojus kaskart realesnis darėsi. Karo viesulas savo praštingais padariniais grasė Lietuvos žemei.

Pagaliam, vieną dieną Vytautas grįžo iš miesto ir papasakojo, kad bolševikai užėmė Uteną ir daugelį kitų vietovių. Jų frontas esą smarkiai stumiasi į Lietuvos vidurį.

— Tėvai, laikas ruoštis ir trauksimės į pasienį. O pasikiau — jeigu reikės — gal ir per sieną... — prašneko Vytautas į tėvą.

Arūnas nieko nesakydamas tik galva palingavo ir gal tai buvo ženklas, kad su pasiūlymu sutinka. Tačiau jis ir dabar dar netikėjo, kad reikės palikti sodybą, kurion tiek vargo įdėjo, kad visam lauke ir Surpelio dirvoj liks rugiai nesuvežti.

KRONIKA

RUOSIAMA VAIKŲ DIENA

Kempenas. Amerikiečių karinė valdžia, globojant miesto komendantui, rugsėjo 22 d. Kemptene ruošia vaikų dieną (Public relation day), skiriamą visų tautybių vaikams iki 14 m. amž. Ta proga įvyks vaikų pasirodymai, kuriuose Kempteno kolonijai skirta 1 val. laiko. Pasirodyme dalyvaus pradžios mokykla su dainomis ir žaidimais, gimnazija su dainomis ir tautiniais šokiais ir skautai su įvairiais komiškais dalykais. Visuose pasirodymuose, kaip rengėjai pageidauja, turi atsispindėti mūsų tautinis charakteris.

ATIDARYTA ŽEMĖS ŪKIO MOKYKLA

Kempenas. Rugsėjo 9 d. įvyko Kempteno žemės ūkio mokyklos atidarymas. Mokyklos dir. dipl. agr. Spokevičius nurodė šios mokyklos tikslus ir reikšmę mūsų gyvenamose sąlygose. Prof. Paltarokas iškėlė mokyklos uždavinius, smulkiai panagrinėdamas jos programą. Mokinių tuo tarpu įsiregistravo 39. Mokslas numatoma išeiti per 7 mėn. Bus dėstoma: dirvožemio mokslas, bendroji ir specialioji žemdirbystė ir gyvulininkystė, pievų ir pelkių kultūra, sodininkystė, daržininkystė, bitininkystė, žemės ūkio ekonomika ir kooperacija, gyvulių fiziologija, pieno ūkis ir kt.

JONINIŲ VAKARAS FULDOJE

Fulda. Rugsėjo 4 d. gastroliuojantis Wiesbadeno lietuvių tautinis ansamblis Fuldos

— Gal gi dar ne taip baisu, — galvojo senis ir dėsė ruošti. Jam atrodė — jeigu nebus pasiruošta, tai ir išvažiuoti nereikės.

Slinko valandos. Arūnas lūkuria, o laikas, rodos, nebėgdavo niekad taip greitai, kaip šiuo metu. Vaikščiojo jis po kiemą, tarytum suglumes, o ausyse girdėjo lyg kažkieno balsą:

— Kur tu iš namų važiuosi? Čia kiekviena žemės pėda tavo kruvinu prakaitu aplaistytą, kiekvienas daiktas tavo rankomis sutvarkytas, kiekvienas šapelis į vietą padėtas.

Ir jis nesiryojo nieko pradėti. Dar vis nesiruošė į nežinomą kelionę. Šiuo metu senis ilgėliau užtruko prie galvijų gardo, ilgai glostė arklius, ilgiau stabterėjo ir prie Margio būdos.

Su savo gyvulėliais jam norėjosi atsisveikinti. Gyvuliai taip pat dabar atrodė daug meilesni. Pats Margis, kuris pirmiau įkyriai šokinėdavo seniai ant krūtinės, dabar buvo ramus ir, rodos, tik liūdnai žvelgė į šeimnininką. Jis tartum sekė jo kiekvieną

PIRMOSIOS DAINŲ ŠVENTĖS DIRIGENTAI: vyr. dainų šventės dirigentas muzikas Br. BUDRIŪNAS, šventės iniciatorius muzikas V. SIMKUS ir muzikas Br. JONUŠAS.

Nuotraukos V. Vasario

lietuviams davė „Joninių vakaro“ spektaklį su koncertine dalimi. Į spektaklį buvo atvykęs ir UNRRA dir. Prentis. Sekančią dieną stovyklos parapijos bažnyčioje wiesbadeniečiai surengė religinės muzikos koncertą. „Nemunas žydi“ fuldiškiams neteko pamatyti, nes vokiečiai nebedavė salės.

TRYŠ BALETO KONCERTAI

Nuertingenas. Rugsėjo 15, 16 ir 17 d.d. Kirchheime, Oberlenningene ir Nuertingene Kauno Didž. Teatro baleto solistai: Aldona Šlepetytė ir Alfonsas Liepinas suruošė baleto koncertus. Solistams talokininkavo Kasselio lietuvių Baleto studijos mokiniai Zėnonas Baublys, Mečys Bruneis

zeris ir Jaunutis Puodžiūnas, be to, koncertmeisteris Stasys Kalvaitis ir smuikininkas Algirdas Kačanauskas. Aldona Šlepetytė išpildė mazurką iš baleto „Silfidos“, Chopino „Etude“, A. Liepinas — Zicher „Varation classique“, Liosas „Orient“, Moszkowski „Is-panų šokį“; abu drauge pašoko Nevin „Narcizą, polovietčių šokį iš op. „Kunigaikštis Igoris“, Pas de Deux iš „Don Kichoto“, Škotų šokį ir kt. Neblogai Pasirodė Baleto studijos mokiniai, kurie dar ir studijoje tebežengia pirmuosius žingsnius. Visi trys koncertai gausiai sutraukė žiūrovų, kurie solistams nesigailėjo plojimų ir gėlių. Mūsų baleto naujomis atžalomis iš tiesų buvo galima pasigėrėti.

RELIGINĖ VEIKLA WEILHEIME

Weilheimas. Neseniai pasikirtas kolonijos kapel. kun. Karalius yra veiklus religinės srities vadovas. Pereitą savaitę pravesta rinkliava šv. Sosto Delegatūrai Kirchheime šelpti; surinkta RM 1735,— ir produktų. Rugsėjo 8 d. atlaikyta 9 dienų novena intencija greičiau grįžti į laisvą ir nepriklausomą Lietuvą. Suorganizuotas gyvojo rožančiaus būrelis. Rugsėjo 12 d. įvyko kolonijos vaikų pirmoji Komunija.

(J. Sk.)

KUN. KARALEVIČIUS IŠVYKO Į JAV

Scheinfeldas. Šiomis dienomis išvyko į JAV buv. Scheinfeldo lietuvių stovyklos gimnazijos mokytojas, anglų k. kursų lektorius ir visuomenininkas kun. Karalevičius. Jis gimęs Amerikoje, mokėsis Lietuvoje ir kurį laiką dirbęs, pagaliau dalinęs su savo tautiečiais ištrėmimo vargais, vėl išvyko į tą kraštą, kurį jaunas buvo palikęs. Bičiuliai ir bendradarbiai jam surengė kuklias išleistuves.

judesį ir gailiai inkštė. Jis taipogi gal nujautė baisią likimo lemtį.

Frontas visai artėjo, o sviedinių skeveldros — jau buvo dažni svečiai Arūnų sodyboje. Vytautas ilgiau nebegalėjo kęsti. Tėvo dėsimas jam atrodė prazūtis, todėl ryžtingu tonu jis seniui tiek tepasakė:

— Tėte, skubiai ruoškis ir tuojau išvažiujam! Ilgiau laukti nė valandos negalima. Skubėkit kinkytį arklių!

Arūnas sunkiai atsiduso ir, tartum švininėmis kojomis, nusvyravo tvartų link.

— Arūnai, Arūnai! — negi tu išvažiuoji?

— Negi palieki viską, ką per gyvenimą sukūrei? — jo ausis siekė kažkieno balsas.

Iš pradžių senis nežinojo kieno tai šauksmas, tačiau vienu akimoiu sumojo:

— Tai žemė šaukia! Tai Surpelio dirva dar nori mane pamatyti!... Ir senis paknopstomis pasileido Surpelio link.

— Nors sauja žemės, nors vieną sauja! — kartojo bėgdamas ir klupdamas. Iš derlingosios Surpelio dirvos, nors vieną sauja!

Senis bėgo ir bėgo. Aplinkui sproginėjo sviediniai, o Arūnas uždusęs skubėjo galulaukės link.

Pribėgęs Surpelio dirvą, suklopo. Čia jis nagais draskė įdžiūvusią rugieną ir stengėsi pasisemti savo prakaitu aplaistytos žemės...

Ir, staiga... šalimais sudrioksėjo patrankos sviedinys...

Arūnas susvyravo ir sukniubo veidu į žemę. Krūtinėje pajuto karštį ir dešiniąją ranką griebėsi už skaudamos vietos.

Sukniubęs juto kraujo srovę liejantis iš jo kūno ir vilgant pasisemtą žemės sauja.

Jis apalpo... O alpstančios ir sukepusios senio lūpos dar vis kartojo žodžius:

— Žeme! Mano mieloji žeme! Juk tu mane šaukei... Aš girdėjau tavo balsą ir skubėjau pas tave...

Arūnas buvo rastas sustingęs Surpelio dirvoje. Iš žaidos sruveno kraujas, prie kurios buvo prispausta dešinioji ranka su sauja numylėtosios žemės...

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinai. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Kribenstr. 18. — Ein-s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottlieb & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.